

Blik op herstel: deepfake slachtoffer-dader confrontatie voor jongvolwassenen met PTSS als gevolg van seksueel geweld.

Gepubliceerd: 06-01-2025 Laatste bijgewerkt: 31-01-2025

Het toetsen van de aanvaardbaarheid en effectiviteit van een deepfake slachtoffer-dader confrontatie bij jongvolwassen patiënten met PTSS als gevolg van seksueel geweld.

Ethische beoordeling	Goedgekeurd WMO
Status	Werving nog niet gestart
Type aandoening	Angststoornissen en -symptomen
Onderzoekstype	Interventie onderzoek

Samenvatting

ID

NL-OMON57249

Bron

ToetsingOnline

Verkorte titel

Blik op herstel

Aandoening

- Angststoornissen en -symptomen

Synoniemen aandoening

posttraumatische stressstoornis, PTSS

Betreft onderzoek met

Mensen

Ondersteuning

Primaire sponsor: ARQ Centrum'45

Overige ondersteuning: Stichting Achmea Slachtoffer en Samenleving (SASS)

Onderzoeksproduct en/of interventie

Trefwoord: behandeling, deepfake, posttraumatische stressstoornis, seksueel geweld

Uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaten

De uitkomstmaten worden geanalyseerd op individueel niveau en op groepsniveau.

De op individueel niveau geanalyseerde uitkomstmaten zijn primair.

De uitkomstmaten op individueel niveau zijn:

- het bij voormeting hoogst gescoorde item van de Posttraumatic Cognitions

Inventory (PTCI)

- het bij voormeting hoogst gescoorde item van de Guilt and Shame Questionnaire (GSQ-8)

- het bij voormeting laagst gescoorde item van de Social Comparison Scale (SCS).

Bij gelijke scoring van items wordt de deelnemer gevraagd het item te

selecteren waar de deelnemer het meeste last van heeft.

Deze items worden dagelijks gemeten t/m 10 dagen na de interventie.

Secundaire uitkomstmaten

De uitkomstmaten op groepsniveau zijn:

- niveau van posttraumatische cognities (Posttraumatic Cognitions Inventory;

PTCI)

- ernst van PTSS klachten (PTSD Symptom Checklist for DSM-5; PCL-5)

- niveau van gevoelens van schuld en schaamte (Guilt and Shame Questionnaire, GSQ-8)

- niveau van interpersoonlijke motivatie voor wraak, vermijding en

welwillendheid ten opzichte van de pleger (Transgression-Related Interpersonal Motivation Scale; TRIM)

- niveau van vergelijking ten opzichte van de dader (Social Comparison Scale; SCS)

Deze worden afgenomen aan het begin en einde van de baseline fase, en één en drie weken na de interventie.

Toelichting onderzoek

Achtergrond van het onderzoek

Seksueel geweld is een veel voorkomende schokkende ervaring die grote psychosociale gevolgen kan hebben. In 2020 gaf 11% van de Nederlanders aan in het afgelopen jaar te zijn blootgesteld aan seksueel geweld. Onder de slachtoffers zijn disproportioneel veel jongvolwassenen: 47% van de vrouwen en 13% van de mannen van 18 tot 24 jaar heeft te maken gehad met enige vorm van seksueel geweld. Blootstelling aan seksueel geweld vormt een sterke risicofactor voor het ontwikkelen van een posttraumatische stressstoornis (PTSS). Na een verkrachting ontwikkelt 49% van de slachtoffers een PTSS, na een aanranding 24%.

De aanbevolen behandeling van PTSS bestaat uit individuele traumagerichte therapie, zoals EMDR therapie of imaginaire exposure. Behandeling leidt in 54% van de gevallen tot een klinische verbetering. Ook na effectieve behandeling houdt echter zo'n 60% van de patiënten restklachten. Negatieve morele emoties (schuld, schaamte, woede) en negatieve cognities worden gezien als negatieve voorspellers voor een gunstige behandelrespons.

Om juist de negatieve morele emoties en negatieve cognities van patiënten met PTSS na seksueel geweld te verminderen, kan een slachtoffer-dader confrontatie helpend zijn. Een dergelijke confrontatie kan bijdragen aan psychosociaal herstel van het slachtoffer door het bespreken van de impact van de daad, het stellen van vragen, en het zo mogelijk krijgen van begrip en excuses. Uit onderzoek blijkt dat slachtoffer-dader confrontaties bij het slachtoffer leiden tot onder meer toegenomen gevoelens van rechtvaardigheid en empowerment; verminderde negatieve gevoelens van woede, angst en schuld; minder negatieve cognities over de wereld; groter zelfvertrouwen en vertrouwen in anderen; verminderde angst voor hervictimisatie; en verminderde wens tot wraak nemen. Ook de ernst van de kernsymptomen van PTSS (herbelevingen, vermijding en overmatige arousal) vermindert door slachtoffer-dader gesprekken met wel 40% . Het is echter niet altijd mogelijk om een daadwerkelijk gesprek met een dader

te voeren. Niet alle slachtoffers en daders zijn hiertoe bereid of in staat. Door middel van een deepfake interventie kan zo'n gesprek toch plaatsvinden. Daarbij heeft het slachtoffer een zoomgesprek met een 'dader'. Een foto van de dader wordt omgezet naar een realistisch, zich herhalend filmpje, en de woorden van de dader worden gesproken door een behandelaar die in een andere kamer achter het scherm zit. De technologie hiervoor is ontwikkeld door en wordt gefaciliteerd door de Universiteit van Amsterdam/3DUniversum via een online platform.

Deze vorm van werken is experimenteel; de wetenschappelijke onderbouwing bestaat momenteel uit twee veelbelovende case studies. Hierin werd de interventie beoordeeld als realistisch en positief. Tevens was er sprake van een toename van positieve emoties, dominantie in relatie tot de pleger en zelfvergeving, alsmede een afname van negatieve emoties, zelfbeschuldiging en ernst van PTSS-klachten.

Gezien de experimentele aard van de interventie is het wenselijk om de interventie nader te toetsen op aanvaardbaarheid en effectiviteit. Indien gebleken aanvaardbaar en effectief kan de interventie vervolgens ingezet worden binnen de behandeling van patiënten met PTSS als gevolg van seksueel geweld.

Doel van het onderzoek

Het toetsen van de aanvaardbaarheid en effectiviteit van een deepfake slachtoffer-dader confrontatie bij jongvolwassen patiënten met PTSS als gevolg van seksueel geweld.

Onderzoeksopzet

Het betreft een non-concurrent multiple baseline single case experimental design (SCED); met randomisering van baseline fase (10, 15 of 20 dagen), 21-31 dagelijkse metingen (afhankelijk van de baseline fase), vier hoofdmetingen, en 10 deelnemers.

Onderzoeksproduct en/of interventie

De interventie behelst een deepfake slachtoffer-dader confrontatie. Bij deze interventie wordt een frontale foto van de dader tijdelijk geüpload in een beveiligd online platform ontworpen en gefaciliteerd door 3DUniversum. Daar wordt de foto omgezet in een 9 seconden durende GIF (een zich herhalend, licht bewegend filmpje) met een welwillende uitstraling. Het slachtoffer kan vervolgens vanachter een computerscherm in gesprek gaan met de 'dader', oftewel een therapeut die zich in een andere ruimte achter een computerscherm bevindt. De woorden van de 'dader' lijken daarbij uitgesproken te worden door de dader maar de stem van de therapeut wordt niet vervormd. Tijdens de deepfake confrontatie confronteert het slachtoffer de 'dader' met zijn/haar herinnering aan de gebeurtenis en met de impact van de gebeurtenis, en stelt vragen. De gewenste inhoud en doel van de deepfake confrontatie wordt besproken tijdens een voorbereidende sessie, waarin het slachtoffer eveneens aanvullende informatie geeft over de gebeurtenis en over de dader. Hierdoor sluit de

deepfake confrontatie zo goed mogelijk aan bij het doel en de ervaring van het slachtoffer. De deepfake 'dader' reageert vervolgens op het slachtoffer met opmerkingen die zo veel mogelijk waarheidsgetrouw zijn en tegemoet komen aan het doel van het slachtoffer. Afhankelijk van het doel van het slachtoffer kan het gaan om opmerkingen als: 'ik hoor wat je zegt', 'ik heb me dat niet gerealiseerd', 'dat moet zwaar geweest zijn voor je', 'het was niet jouw schuld', e.d. Daarbij wordt rekening gehouden met de mogelijke opstelling van de daadwerkelijke pleger, wat betekent dat de deepfake 'dader' bijvoorbeeld geen excuses aanbiedt wanneer de daadwerkelijke pleger dat niet zou doen. Vragen van het slachtoffer kunnen beantwoord worden op basis van de voorbereidende sessie en op basis van algemene informatie over seksueel geweld. Tijdens de interventie wordt het slachtoffer tevens ondersteund door een therapeut die aanwezig is in dezelfde ruimte. De interventie is ontwikkeld tijdens een eerste pilot fase en vervolgens doorontwikkeld in samenwerking met experts en ervaringsdeskundigen.

Inschatting van belasting en risico

De tijdsbelasting van deelname aan het onderzoek behelst maximaal 585 minuten (9:45 uur), verdeeld over gesprek bij inclusie, voorbereidende sessie, deepfake sessie, vier hoofdmetingen, en 21-31 dagelijkse metingen.

Deelname aan het onderzoek kan emotioneel belastend zijn, vanwege het invullen van de metingen en de interventie zelf. Bij pilotonderzoek werd de interventie echter beoordeeld als positief. Tevens was er sprake van een toename van positieve emoties, dominantie in relatie tot de pleger en zelfvergeving, alsmede een afname van negatieve emoties, zelfbeschuldiging en ernst van PTSS-klachten.

Contactpersonen

Publiek

ARQ Centrum'45

Kasteellaan 1
Oegstgeest 2342 EG
NL

Wetenschappelijk

ARQ Centrum'45

Kasteellaan 1
Oegstgeest 2342 EG
NL

Locaties

Landen waar het onderzoek wordt uitgevoerd

Netherlands

Deelname eisen

Leeftijd

Volwassenen (18-64 jaar)

Belangrijkste voorwaarden om deel te mogen nemen (Inclusiecriteria)

- (1) leeftijd van 18-27 jaar
- (2) (partiële) PTSS-diagnose als gevolg van seksueel geweld
- (3) bij wie minimaal 8 sessies traumagerichte behandeling hebben plaatsgevonden
- (4) die minimaal 2 scores op 'psychische lijdensdruk bij prikkels' (criterium B4), *overdreven negatieve overtuigingen of verwachtingen* (criterium D2), *vertekende cognities die leiden tot zelf of anderen de schuld geven* (criterium D3) en/of *persisterende negatieve gemoedstoestand* (specifiek schuld, schaamte of woede) (criterium D4) zoals gemeten met de Clinician-Administered PTSD Scale for DSM-5 (CAPS-5)
- (5) die beschikken over een frontale foto van de dader.

Belangrijkste redenen om niet deel te kunnen nemen (Exclusiecriteria)

- (1) visuele en/of auditieve beperking waardoor de participant het deepfake beeld van de dader niet kan waarnemen en/of de stem van de deepfake dader niet kan horen.
- (2) onvermogen om te begrijpen dat het beeld van de dader deepfake is en dat de confrontatie plaatsvindt met een therapeut in plaats van met de daadwerkelijke dader.

Onderzoeksopzet

Opzet

Fase onderzoek:	2
Type:	Interventie onderzoek
Onderzoeksmodel:	Anders
Toewijzing:	Gerandomiseerd
Blinding:	Open / niet geblindeerd
Controle:	Actieve controle groep
Doel:	Behandeling / therapie

Deelname

Nederland	
Status:	Werving nog niet gestart
(Verwachte) startdatum:	01-01-2025
Aantal proefpersonen:	10
Type:	Verwachte startdatum

In onderzoek gebruikte producten en hulpmiddelen

Generieke naam:	DeepTherapy
Registratie:	Geen registratie

Ethische beoordeling

Goedgekeurd WMO	
Datum:	06-01-2025
Soort:	Eerste indiening
Toetsingscommissie:	METC Amsterdam UMC

Registraties

Opgevolgd door onderstaande (mogelijk meer actuele) registratie

Geen registraties gevonden.

Andere (mogelijk minder actuele) registraties in dit register

Geen registraties gevonden.

In overige registers

Register	ID
CCMO	NL86635.018.24